

El beat Pere Tarrés i Claret **Un exemple dels nostres dies**

Presentació

La vida del doctor Pere Tarrés i Claret va ser breu però intensa. Nasqué a Manresa el 30 de maig de 1905 i morí a Barcelona el 31 d'agost de 1950.

Va morir jove, però els seus anys han deixat un solc profundíssim. No volem pas avançar-nos al judici de l'Església; ara, és un fet que els qui el varen tractar més íntimament asseguruen haver-hi vist coses extraordinàries. La seva joventut –diuen els seus companys de la Facultat de Medicina de Barcelona– era un exemple i un estímul per als bons i una rèplica, enèrgica i suau alhora, per als més descuidats. Els qui tenen viu el record de la Federació de Joves Cristians de Catalunya (FJC) saben del cert que ell n'era l'ànima abrindada. Els metges que el conegueren són testimonis de la seva competència científica, agermanada amb un sentit de responsabilitat professional admirable; els malalts que ell va visitar, sobretot els pobres, no poden oblidar aquella caritat impressionant, la seva delicadesa i la seva dedicació.

El seu amor i el seu zel creixent l'encaminaren cap al sacerdoci. Del temps de la seva preparació, com a seminarista de Barcelona, se'n guarda un record inesborrable, i fou en el ministeri pastoral –múltiple– on es manifestà el seu gran cor sacerdotal, donat totalment i generosament a Déu i als homes; s'hi esmerçà sense estalvis, s'hi santificà somrient i sofrint. Vicari de Sant Esteve Sesrovires, viceconsiliari dels joves d'Acció Catòlica, consiliari dels centres d'Acció Catòlica Femenina de Sarrià, secretari de la Beneficència diocesana, consiliari de l'Organisme Benèfic Assistencial, confessor del Seminari, director espiritual de l'Obra de la Visitació, consiliari de l'Escola Catòlica d'Ensenyança Social, consiliari dels Antics Escolans de Montserrat, capellà del Col·legi de les Religioses Franciscanes, consiliari de la Protecció de la Dona i director espiritual de l'Hospital de la Magdalena.

El bé que va sembrar no es pot mesurar. Les seves jornades eren esgotadores i el seu descans, breu i interromput per llargues estones de pregària, de contemplació. Va ser un artista en harmonitzar una activitat sorprenent amb una vida interior que li traspuava per tot arreu.

En plena joventut cau abatut per la malaltia –s'havia ofert insistentment a Déu com a víctima. I des del llit del Sanatori de la Mare de Déu de la Mercè, que ell fundà per als tuberculosos pobres, va anar dictant durant quatre mesos una lliçó meravellosa de fortalesa, d'amor al dolor, de deseiximent de les coses caduques, d'anhel per les realitats eternes, de neguit ardorós per la salvació dels homes i, especialment, per la santificació dels sacerdots. Qui va tenir la sort d'atansar-se a Mn. Tarrés malalt va poder llegir amb signes d'una evidència corprenedora el secret de tota la seva vida: estimava Déu follament.

Seria llàstima que una llum tan clara restés amagada. Demanem a Déu la seva glorificació. Precisament el dia 6 de novembre de 1975, el Sr. Cardenal Jubany, arquebisbe de Barcelona, amb motiu del trasllat de les despulles del Dr. Tarrés a la Parròquia de Sant Vicenç de Sarrià, parlant de la seva “actualitat innegable”, va exhortar públicament a imitar i a demanar la intercessió d’aquell que és “el testimoni perenne d’una fe i un amor fonament viscuts”.

El dia 5 de setembre fou beatificat pel Papa Joan Pau II a Loreto.

Biografia

Pere Tarrés i Claret nasqué a Manresa el dia 30 de maig de 1905 i morí a Barcelona el dia 31 d'agost de 1950.

En tan sols 45 anys portà a terme una gran tasca de qualitat, d'apostolat intens i fecund, en els tres camps importants de la seva vida; la medicina, el lideratge de joves i el sacerdoci.

De 1926 a 1939 es va distingir com a metge i profund coneixedor de la naturalesa humana; sabé establir fàcilment la connexió entre el cos i l'esperit, valorant sempre les persones, que tractava amb afabilitat. Durant la Guerra Civil, actuà en qualitat de metge de campanya amb l'exèrcit republicà, atenent nombrosos ferits, entre d'altres els de la terrible batalla de Valadredo, on les tràgiques circumstàncies i la precarietat dels mitjans disponibles feren de la seva acció com a metge una actuació heroica.

Dels anys 1931 al 1936 fou dirigent de la Federació de Joves Cristians de Catalunya (FJC), on portà a terme una tasca inoblidable de lideratge i de formació de responsables en actes de propaganda i trobades de militants. Per aquesta militància fou perseguit durant l'època d'execució de sacerdots a Barcelona i hagué de romandre amagat durant un any.

En els seus escrits a la revista *Flama* trobem els exponents dels ideals de la FJC, que eren els seus i que sabia encomanar als joves. En les seves glosses es pot descobrir el conjunt de valors humans i cristians, que ell proposava intel·ligentment, amb un llenguatge ardent i comunicatiu.

Fou ordenat sacerdot el maig de 1942 i acceptà amb gran humilitat i esperit de servei totes les tasques sacerdotals que li foren encomanades. Fou vicari de Sant Esteve de Sesrovires i allí treballà en la renovació de l'aspirantat d'Acció Catòlica.

Sempre va saber unir la pregària i l'acció. Així, trobem en ell una vida extraordinàriament dinàmica, amarada d'un sentit de transcendència i d'un gran entusiasme i confiança que encomanava als qui el tractaven.

L'any 1947, juntament amb el seu amic el Dr. Gerard Manresa, tisiòleg de gran fama i competència, fundà la Clínica Sanatori de la Mare de Déu de la Mercè, que s'instal·là a l'edifici que actualment és la seu de la Fundació Pere Tarrés i que va guarir moltes famílies sense recursos, afectades per la tuberculosi i altres malalties infeccioses.

L'any 1949 fou nomenat consiliari de l'Escola Catòlica d'Assistents Socials on també exercí de docent. Tarrés va morir a Barcelona el dia 31 d'agost de 1950.

Trets biogràfics bàsics

Els trets biogràfics d'una persona es componen d'unes dades objectives, de vegades incidentals, ben conegudes si hi ha registres competents, i alhora d'unes altres dades, més constitutives de la seva essència. En el cas del Dr. Pere Tarrés, la seva substància biogràfica fou *ser metge i sacerdot*. És d'aquesta manera que se'n parla quan es vol resumir tota la seva vida: metge i sacerdot. I molt sovint s'hi afegeix l'adjectiu *exemplar*.

Un d'aquests oficis –en aquest món hi som de pas i de prova, i la prova té molt a veure amb el nostre treball, amb la nostra manera de millorar les coses del món– se subordinà a l'altre. En Tarrés estimava tant la medicina, la gaudia tant, l'havia dominada tant, que no podia canviar-la per res més que per la cura d'ànimes, per quelcom que considerava superior, sense pal·liatius. Així ho havia dit més d'una vegada.

No els donaré gaire citacions bibliogràfiques, perquè aquest metge que els parla no creu en les citacions que –fora de casos excepcionals– no es puguin obtenir amb uns quants clics a Internet. Estem al segle XXI! A la gent no se li pot fer perdre el temps regirant revistes o llibres vells després d'haver fet cua en una biblioteca on potser no hi ha tot el que volen. Qualsevol cercador d'Internet us donarà la direcció de la pàgina web oficial del Dr. Tarrés, avalada per la Vicepostulació de la seva causa, a més de moltes altres citacions d'arreu del món (<http://doctortarres.free.fr>). També hi trobareu els números del butlletí *Records i Notícies*, on se'n publiquen regularment textos i informacions diversos.

El pas de metge a sacerdot el va fer completament. Abans havia estat metge al cent per cent. Una vegada presa la decisió irrevocable, va ser sacerdot al cent per cent. Mai més no va exercir la medicina. No volia barrejar funcions. I això li costava molt. Alguna vegada, en cas de relativa urgència, ja capellà, va veure com una persona no estava diagnosticada correctament i amb molta delicadesa li va parlar perquè li suggerís el camí al seu metge. “Jo només podia deixar de ser metge per ser sacerdot.” I una de les seves grans dèries va ser el tracte amb la joventut. No s'entén en Tarrés sense el seu tercer gran tret biogràfic: *ser apòstol de la joventut*.

El seu gran amic, Dr. Manresa, va escriure una frase ben significativa: “*De su vida madura hay una mitad médica y otra mitad apostólica, aunque esta visión es poco exacta, pues toda su vida fue apostólica, dedicada una mitad a la medicina y la otra mitad al sacerdocio. Porque el Dr. Tarrés no tenía facetas, no tenía partes, era un todo armónico.*”

* * *

En Tarrés va néixer a la ciutat de Manresa., el dia 30 de maig de 1905. Fill de Francesc Tarrés i Puigdellívol, i de Carme Claret i Masats. El seu pare era obrer,

manya i del gremi tèxtil. La seva mare va portar al món també la Francesca i la Maria Salut, les dues estimades germanes petites.

Treballà de valent per desenvolupar la memòria, l'enteniment i la voluntat. Les tres potències eren en ell molt harmòniques. Va rebre formació de part de jesuïtes i escolapis, i cursà tot el batxillerat amb l'ajuda de beques de l'Ajuntament de Manresa. Sempre va obtenir unes notes molt bones. També va treballar en una farmàcia. Allí anava creixent la seva admiració per la medicina. Anys més tard, amb algun col·lega, fins i tot va fer això que avui es diu R+D (recerca i desenvolupament), que va donar lloc a alguns fàrmacs com el Nerial.

Estudiant a la Facultat de Medicina

L'any 1921 començà la carrera de Medicina a Barcelona, mentre residia al barri de Gràcia. Anava fins l'Hospital Clínic i Provincial a peu per estalviar-se el cost del tramvia. Sempre estalviava per la mare i les germanes, i pels pobres.

Al Memorial Tarrés, una mostra o museu petit, però molt ben dissenyat, sobre el Dr. Tarrés que hi ha en una estança de l'Església de Sant Vicenç de Sarrià de Barcelona (<http://www.parroquiasarria.net>), s'hi poden veure diversos objectes i documents sobre la seva vida. Per exemple, els 80 cèntims de pesseta, únic patrimoni financer que va deixar en aquest món. O les seves notes de la carrera.

A la Residència de Sant Josep Oriol de Barcelona hi ha l'Arxiu Tarrés: quatre seccions a disposició dels estudiosos. Conté objectes personals, escrits, fotografies i tots el que s'ha publicat sobre ell tots aquests anys.

En els sis anys d'estudis de Medicina –aleshores la carrera era com avui, de sis anys de durada–, va obtenir 24 excel·lents, quinze dels quals “amb premi”. En acabar, obtingué el Premi Extraordinari de Llicenciatura. Havia dedicat tot el temps disponible a la seva formació científica. D'ell es deia: “Tarrés és d'aquells que només en passa un de tant en tant, a la Facultat.” Es llicencià en Medicina i Cirurgia el 26 de juny de 1928.

El professor Francesc Esquerdo l'ajudà àdhuc econòmicament quan els apassionaments polítics del moment li provocaren la pèrdua de la beca d'estudis de què gaudia, i el va nomenar ajudant de càtedra i el seu substitut a les classes de Medicina Interna de l'Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau (Universitat Autònoma de Barcelona): “Tarrés ha assolit la categoria d'un bon clínic, malgrat la seva joventut.” Les seves classes sobre la nefropatia lipoidea, per exemple, eren excepcionals: no eren conferències de principiant, sinó lliçons de mestre. En aquells moments creia fermament en una afirmació que deia sovint: “La Medicina és el mitjà més adequat per servir Déu en els cossos i les ànimes dels nostres semblants.”

Va ser un metge exemplar; això vol dir que va exercir la medicina amb competència científica, amb entrega –amb vocació!–, amb gran sentit de la

responsabilitat, amb una inesgotable amabilitat. Tot plegat, la famosa professionalitat.

El pare Serra escriu a un jove Tarrés que passa les vacances a Manresa: “Considera que la teva santedat està íntimament lligada amb la teva professionalitat. Així com un sacerdot és impossible que sigui un bon home i un mal capellà, així mateix, encara que no per la mateixa raó, mai no podrà ser un bon cristià i un metge poca-pena a la vegada.” També destacà com a comentarista en ressenyes d’articles com “La lluita contra el càncer a Catalunya”.

Fent de metge

No era pas un ésser estrany, un d’aquells personatges per posar al Museu de Pesos i Mesures de París. Tarrés era un orador excel·lent, poeta i bon conversador. Fins i tot tenia un petit vici molt dels nostres dies: li agradava molt conduir –tenia un Opel, matrícula B-53.640, que ell considerava un instrument de treball– amb el qual corria molt per Barcelona pitant tant com podia (quan em van explicar això, vaig pensar instantàniament en el que succeeix en qualsevol ciutat de l’Índia).

Com hem dit en algun mitjà de comunicació estranger, Tarrés va ser un *high standard investigator*, alhora que un *real world practitioner*. Encara no havia acabat la carrera quan va substituir el metge d’Avinyó per malaltia. El qui el va presentar digué amb molt bon humor: “Mireu, aquí us porto un xicot, carregat de matricules d’honor, que està per acabar la carrera. No sé si en fareu res.” “Farem el que podem”, va ser la resposta confusa de l’estudiant.

Després va suplir el metge de Monistrol de Calders. Era el que se’n diu un bon partit. Totes les noies dels pobles es vestien de diumenge quan havien d’anar al metge. I moltes hi anaven només per veure’l, a vegades acompanyades per les seves mares. En aquell petit poble, però, va sentir un fort impuls interior per abraçar la castedat perpètua. Anys més tard, a l’avinguda Tarrés de Monistrol, es va erigir un monument per perpetuar aquest fet. Així ho va fer. Fins avui no tenim notícia d’un monument a la castedat a cap altre país del món.

Tanmateix, això no vol dir de cap manera que l’il·lustre metge no apreciés el do de la sexualitat. Ell va ser un professional complet que aconsellava els esposos també des del ple coneixement de la sexualitat i l’afectivitat humanes. A mi m’impressiona especialment el domini que tenia de la psicologia femenina. I no sols de l’època, que era la que era, sinó també de la dona de sempre. Per contra, alguns dels seus escrits, avui, tot i ser perfectament raonables i poder-se documentar, no són políticament correctes. Ell escriví sobre els defectes femenins, però no he llegit a ningú paraules més boniques sobre l’ànima femenina. “*El hombre no ha sabido crear un estilo para el dolor. El hombre sufre mal, con desgarbo, con piruetas, con incongruencias. La mujer tiene un estilo de sufrir, como tiene un estilo de andar.*”

He escollit les paraules següents d'en Tarrés per il·lustrar el concepte que tenia de la praxi mèdica en general:

“Que bonic que és entrar en una casa humil i pobra, on el metge pot comptar sols amb una cadira per seure. En aquestes cases humils, quan entra el metge el miren amb gran respecte. Li volen dir moltes coses i aquest respecte els priva de parlar-li. Si en aquests casos el metge és afectuós i s’asseu a l’espona del llit del malalt, i dissimula totes les misèries que l’envolten, certament que es guanyarà els cors d’aquella família. Jo tinc la convicció que el metge ha de triomfar per dues virtuts: la de la seva ciència i la de la seva caritat.”

* * *

Tarrés s’identificà plenament amb aquell gran moviment que fou la Federació de Joves Cristians de Catalunya (FJC). En va ser el vicepresident. En menys de sis anys, des de 1931 fins a mitjan 1936, la Federació va arribar a tenir centenars de grups i 18.000 afiliats a tot Catalunya. Allí exercia la seva vocació d’apòstol de la joventut.

Al començament de la guerra incivil de 1936, que anava unida a una terrible persecució religiosa, juntament amb el Dr. Joan Parellada van baixar –era el 21 de juliol– des de Montserrat a la Generalitat en un cotxe que duia la bandera de la Creu Roja: es tractava de salvar el santuari. El Dr. Corachán i el conseller Ventura Gasol maldaren per evitar-ne la crema.

Servint al front de guerra

Ell volia fer de metge; ells el volíem matar. Es va haver d’amagar, no pas per covardia, sinó per la seva mare i les seves germanes. Mentre era refugiat, mai no va deixar d’estudiar i d’escriure. En aquells temps redactà el *Diari íntim*.

Al final de maig de 1938, diversos metges van ser cridats per la Comandància de Sanitat a servir l’exèrcit republicà. Tarrés no va fugir com altres.

“*28 de maig. Barcelona.* A les nou del matí m’he presentat a la Prefectura Superior de Sanitat, passeig de Gràcia, 132, 2n. Hi havia convocats cent vint metges. Ens n’hi hem presentat només vuit. Començaren a despatxar-nos a les onze tocases. Sense preàmbuls, ens comunicaren que a les quatre de la tarda estiguéssim a punt per marxar a Manresa. He arranjat com he pogut les meves coses professionals. Comiat trist. La marona plorava. A les quatre sóc a la Prefectura. He tingut el consol de trobar-me amb bons amics, companys de curs: Berini, Alonso, Iglésias, Caldentey, i amb set altres més, a punt de marxar.”

Al front va escriure, dia a dia, el famós *Diari de guerra*, del qual he tret aquestes frases: “És escrivint com passo les hores més delicioses.” Només amb aquest llibre, que de fet van ser cinc petites llibretes de lletra menuda i atapeïda, un es pot

fer una idea de la immensitat de la figura d'en Tarrés. Fa pocs anys es van publicar també els diaris íntims, que no recomano a qui no suporti emocions fortes.

Al front va patir fam, fred, pols, pors, com tots, i, a més, les contínues burles dels soldats companys contra el més sagrat. No obstant això, molts d'ells el van arribar a respectar de debò. Un el va amenaçar d'engegar-li un tret al cap, un dia... i, temps després, en Tarrés el curava precisament d'un tret al cap! La seva fama arribà espontàniament als hospitals de la rereguarda: el malalt curat pel Tarrés no requeria repàs. Les seves cures eren perfectes. I això que l'ofici del metge de front de guerra, de vegades anomenat metge classificador, és un dels més difícils del món: sota gran tensió, amb poc temps i pocs mitjans, ha de decidir què fer amb cadascun dels malalts que li porten.

“No estic aquí perquè combregui amb les vostres idees. Jo he vingut perquè sé que puc fer un servei a molts germans meus que sofreixen.” A la seva farmaciola (una capsa amb la creu roja pintada, que es conserva al Memorial Tarrés) hi tenia vacunes antitífiques. Un comissari que el vigilava de prop perquè el considerava un traïdor va agafar el tifus. “Guardava les vacunes per a mi, però com que tu t'has posat malalt, ara les necessites.”

Hi ha moltes coses mèdiques dignes de remarcar al seu diari. Jo recordo de memòria l'anomenat tractament dels cinc pams, ja que eren només cinc els medicaments a l'abast (quan hi eren tots). Així ho vaig escriure al diari *La Vanguardia*. El primer pam, el cap, només es podia tractar amb aspirina. El segon era el pit, i es tractava amb benzoat. El tercer, l'estómac, amb bicarbonat. El quart, l'aparell genitourinari, amb permanganat. I el cinquè, el locomotor, amb salicilat de sosa. Dit i fet.

“Amb tot, el que més es veu és paludisme i malalts cardíacs. Actualment, però, hem acabat la quinina i la comanda feta no arriba. Això em té preocupat i passo com puc amb aspirina i alguna pastilla de plasmaquina.”

El 22 de juliol de 1938, a la terrible batalla de Valadredo, escriu al seu diari una crònica d'interès històric: “De les set del matí a les set del vespre hem assistit 225 ferits. N'han quedat abandonats al camp de batalla una cinquantena més i seixanta morts comptats. He assistit ferides de tota mena. Les més greus són les de bala explosiva, les de metralla per morter, de les quals n'he vist d'horribles: amputacions traumàtiques, les carns en pellerina, braços destrossats, mans deformes. Amb tot, hem tingut ferides de molta sort. Crisis de neurosi de guerra, hemoptisis per commoció per explosió d'obús.”

Opció preferencial per les mares

Es pot dir que Tarrés va fer una opció preferencial per les mares, moltes vegades les més desvalgudes de les desvalgudes. Aquest concepte després seria desenvolupat per la organització internacional no governamental Mater Care International (<http://www.matercare.org>).

“En toda mujer hay, ante todo, un corazón de madre. Esto es lo más grande que Dios podía poner en el alma femenina. Corazón de madre ya en el sentido físico, ya en el espiritual. Toda mujer, sin que nadie se lo haya enseñado, sabe amar como aman las madres [...] La mujer es generosa hasta el don de sí misma. Es abnegada hasta el sacrificio de su vida. La madre, la hermana de la Caridad, la mujer soltera consagrada a Dios en el mundo, podrían darnos ejemplos desconocidos de los hombres, de cuánto puede un corazón abnegado y generoso de mujer [...] La mujer tiene una gran capacidad para el dolor. Es más fuerte que el hombre. Y acostumbra muchas veces a sufrir sola. Sólo la mujer puede soportar el dolor en la soledad.”

Ell va quedar colpit una vegada que va visitar una dona greument malalta, amb els fillets al voltant com ocellets sense niu i amb gana. Ell tractava els soldats ferits pensant en les seves mares. “Deu fer tant de temps que no han sentit una paraula dolça! Els homes som com infants quan estem malalts.”

“Atesa la meva professió, m’he d’adonar d’una cosa molt interessant: el malalt és el símbol del Crist sofrent; és la plasmació de Crist. En el malalt, cal veure-hi el mateix Crist. El llit no és sinó la creu on el malalt sofreix. Però, per a mi, encara és una altra cosa: és com un altar on s’immola la víctima que sofreix: el malalt.” De ben segur que, sense cap mena de morbositat o masoquisme, li hauria agradat la pel·lícula *La Passió*, de Mel Gibson.

* * *

Exercí la professió lliure a Barcelona. Primer llogà un piset al número 20 del carrer de Goya. Més endavant, en resultar-li insuficient, llogà un despatx al carrer Gran de Gràcia (o Major de Gràcia o carrer de Salmerón), número 93, 2n 1a, que es pot dir que avui és la *city* o el bell centre de la ciutat. El metge que us parla, casualment, sempre ha tingut el despatx professional a prop dels del Dr. Tarrés... Allí va guanyar alguns diners que el permetien d’assistir la seva mare (veieu? Sempre la mare!) i viure per visitar famílies pobres a les quals, discretament, també deixava els diners per comprar les medecines, ara en una taula, ara sota el coixí.

La caritat ben entesa comença fent que no es noti que és caritat. De fet, l’evolució del pensament ha anat en la línia Tarrés: avui no es parla tant de caritat cap als pobres com de drets de tothom a la salut. Tothom hi inclou els qui, segons com es mirés, no s’ho mereixerien, com els presoners per greus delictes contra la integritat de les persones. De tota manera, sense l’impuls interior i més que natural d’homes com en Tarrés, ningú no pot atendre els altres amb esforç i sense que es noti, amb fortalesa més enllà del compliment del deure i amb una constància desinteressada. L’accepció més corrent avui de la paraula *caritat* és amor, en el sentit més ampli de la paraula.

L'empremta del Dr. Tarrés és tan profunda en la societat barcelonina i catalana que jo mateix, un metge adult jove, visito al meu despatx professional persones que el recorden perfectament, nítidament. A un el visità una vegada per una malaltia de la infantesa. Quedà impressionat per tota la vida. A un altre, que llavors era molt jove, li va donar un consell matrimonial i encara avui el duu a terme i li va bé.

Després de metge

Això el va portar, després de la guerra, a entrar al seminari. Molts no ho van entendre: "Llàstima! Tant de bé com hauria pogut fer!" Però ell deixava la medicina per l'única cosa que podia deixar-la: per la cura d'ànimes.

"Us asseguro que la sensació de goig que el metge experimenta quan compleix estrictament amb els seus deures en aquest sentit és veritablement intensa; és tan gran, que tots els milions, totes les riqueses i tots els honors del món no poden comparar-se amb el goig intens d'haver pogut fer un bé així. Jo tinc la certesa que el dia que em mori em trobaré amb una colla d'ànimes que he salvat precisament per haver practicat la medicina amb aquest criteri."

I com que la gent paguem tribut a l'època en què vivim, a Tarrés el van fer director de l'anomenat Secretariat Diocesà de Beneficència, precedent de l'actual i eficaç Càritas Diocesana. Allí va dur a terme una tasca que deixaria curt qualsevol executiu de les nostres multinacionals. A més de treballar molt, descansava poc: volia aprofitar tot el temps possible. Potser copsava que moriria jove...

Tarrés va fundar l'Organisme Benèfic Antituberculós (OBA) per atendre les persones afectades per la tisi o tuberculosi, llavors una malaltia que només es podia pal·liar i que podria ser l'equivalent social de la sida actual, si deixem de banda les vies de contagi. Sentia una preocupació especial per les persones del Somorrostro.

L'any 1947, Tarrés va fundar la Clínica Sanatori de la Mare de Déu de la Mercè (carrer de Mas i Pujó, 35, del barri de Les Corts), també per atendre tuberculosos sense recursos, com a resposta professionalitzada als reptes sanitaris viscuts a l'Organisme en uns moments en què no hi havia seguretat social i l'Estat del benestar estava per descobrir. L'ajudà el Dr. Gerard Manresa, ja traspasat, un dels seus grans amics, dermatòleg, el qual he tingut la sort de conèixer personalment i amb el qual he parlat llargament. Començà la clínica amb cent mil pessetes (600 euros). Va arribar a dotar-la dels últims avenços de la medicina de l'època.

El periodista Jordi Piquer i Quintana explica al seu llibre que Tarrés, amb l'ajuda de la joventut femenina, organitzà la Campanya d'Ajuda a la Noia Malalta i orientà també cap aquesta activitat la tasca de l'Obra de la Visitació, de la qual fou director. El Casal de l'Ametlla del Vallès que l'Obra tenia funcionà com un centre de convallescència i repòs per a la joventut femenina. El metge Tarrés no oblidà

mai els infants i els dedicà els seus coneixements i esforços obrint espais en el camp de la medicina preventiva. El Preventori Antituberculós de Sant Josep Oriol, situat a la finca de Ca N'Oriol, de Rubí, fou inaugurat el dia 2 d'agost de 1950, pocs dies abans de morir.

Mai no abandonà els seus companys metges. El Dr. Josep M. Casanovas diu: “Cada any, al mes de maig, celebràvem un sopar de companyonia recordant les trifulgues dels dies d'exàmens. Quan ja era sacerdot, ens deia la Santa Missa a l'església de Santa Anna. Dos de nosaltres li fèiem d'escolans. Recordo un detall, poc important però escaient com a exemple de com pensava sempre en els altres. Ens digué, discretament, que donéssim una gratificació al modest sagristà, ofici que no sempre sol ser retribuït molt generosament. Al sopar del vespre no hi acudia, però hi era en esperit. Després de l'àpat, un de nosaltres feia una recapta, que després portàvem a l'amic Tarrés, que la rebia amb alegria perquè li permetia fer més.”

Atracava els seus amics. El Dr. Berini solia dir-li: “Amb els teus pobres ens faràs guanyar el cel.” A un il·lustre especialista barceloní li deixà com a record la seva ploma estilogràfica. “Aquesta ploma és perquè escriguis receptes gratis per als pobres.”

Tarrés era respectat pels col·legues metges. L'eminent uròleg Dr. Puigvert, bon metge però de caràcter difícil, va fer posar en un lloc ben visible de la Clínica Puigvert l'expressió següent, que havia escoltat al manresà: “Per al metge, el llit és un altar i el malalt és Jesucrist.”

Hi ha un aspecte de la seva vida que, si no es comentés amb una certa intensitat, àdhuc una breu bibliografia quedaria coixa de les dues cames: Tarrés creia fermament que la sexualitat està per fomentar l'afecte entre els esposos i per donar lloc a noves vides. No es tracta d'un patrimoni a dilapidar de qualsevol manera, amb qualsevol persona i en qualsevol moment. El sexe necessita sempre el seu àmbit d'actuació propi: el matrimoni i la família. Aquesta és l'antropologia correcta. De la pàgina web oficial, n'obtenim frases d'una rabiosa actualitat.

“Quina virtut, la puresa! Quina immensitat, la bellesa que inclou! En aquest temps en què el sensualisme embriagador ho omple tot [...], la manifestació més clara i més decidida i més viva de la fortitud d'un jove és que sàpiga conservar-se cast [...] el cor dels joves, sempre bategant [...] la puresa no es morirà mentre estigui als peus de la Verge [...]. Sapigueu aixecar el vostre esperit per sobre de la materialitat de la nostra misèria [...]. Ja n'estem tips, de tanta “immoralitat científica” [...]. Amics, no ens deixem enganyar! [...] Quants joves, fills de famílies cristianíssimes, han sollat la flor pura de la seva virginitat en el podrimener concupiscent del món! [...] Si aconseguíssim aixecar per arreu de Catalunya una pregària continuada de tothom [...] que tingués una única finalitat, la puresa de la joventut, no us sembla que Catalunya restaria totalment transformada? [...]”

“Treballar per la puresa dels nostres amics és lluitar per l’enfortiment de la nostra [...] Jo imagino la nostra Mare castíssima expandint un de vessall de gràcies sobre els nostres joves, que Ella vol tan purs, tan semblants al seu Fill [...] Siguem cada dia més imitadors de la Mare Santa Maria [...] Recordeu-vos que som forts perquè som lliures, i som lliures perquè som castos!”

Ocultar l’interès que tenia el Dr. Tarrés perquè la joventut visqués correctament aquesta virtut humana i cristiana –no negaré que semioblidada avui, per desgràcia– és com retratar-lo sense ulls o boca.

El seu limfoma

Tarrés no havia tingut mai massa bona salut –al *Diari de guerra* parla de migranyes–, però l’hivern de 1950 caigué greument malalt de càncer, la biòpsia del qual es troba al Memorial Tarrés de Sarrià. Donà una veritable lliçó de fortalesa i d’acceptació de la malaltia davant de metges, infermeres i tothom qui el coneixia. Començava la seva darrera lliçó magistral. “Avui he estat molt malalt..., he hagut de desvestir-me i he estat una hora estès sobre un matalàs.” S’havia entregat plenament i se li prenia la paraula. “Quant tarda la mort! Aquí estic esperant fa dies...”. “No ho hauria cregut mai, però t’asseguro, Manresa, que sóc completament feliç, no em canviaria per ningú.” Va patir molt, en uns temps en què les cures pal·liatives no s’havien desenvolupat.

El Dr. Xavier Sanz i Latiesas, oncòleg radioterapeuta, ha estudiat a fons el limfoma d’en Tarrés. Heus aquí les seves investigacions, publicades per primera vegada.

Al Memorial Tarrés, hi ha les laminetes i els informes de les biòpsies. La primera, ja ingressat a la Clínica de la Mercè, és del Dr. Ricard Roca de Viñals, i el diagnòstic és: “*Reticuloma. Limfoma folicular.*” Una posterior biòpsia, signada pel Dr. Sánchez Lorca, de l’Hospital de Sant Pau, fa un diagnòstic més extens: “*Reticuloma gangliolinfàtic con arquitectura relativamente conservada. Hiperplasia linfoide con grandes centros germinativos y activa multiplicación linfoblástica. Senos dilatados con acentuada hiperplasia reticular, moderadamente atípica.*”

D’aquestes dades, i a falta d’una descripció millor de la cel·lularitat, es pot dir que probablement correspondria a allò que en la nomenclatura i la classificació actual coneixem com a limfoma no-Hodgkin d’alt grau, de tipus centrolàstic folicular (classificació de Kiel) o limfoma folicular de grau III de cèl·lules grans (classificació REAL).

Aquest tipus de limfoma és dels més freqüents en l’adult. Clínicament, s’acostuma a presentar com una malaltia nodal estesa en el moment del diagnòstic i pot envair la melsa i el moll de l’os. En el cas del Dr. Tarrés, hem de suposar que, atesa la simptomatologia, es va diagnosticar en una fase avançada, en el que els clínics anomenen *estadi IV*.

Alguns dels símptomes que han quedat reflectits en els escrits durant la seva malaltia es poden atribuir a l'efecte compressiu de les masses adenopàtiques en ràpid creixement (disfàgia o molèsties en empassar, dolor neuropàtic al braç esquerre, edemes, etc.).

El curs ràpidament progressiu de la malaltia durant el seu ingrés a la Clínica de la Mercè (del 17 de maig al 31 d'agost de 1950) fa suposar la possibilitat de transformació del limfoma folicular en una variant encara més agressiva i de pronòstic infaust, el limfoma difús de cèl·lules grans B. Actualment, pels nostres coneixements de genètica i de biologia molecular dels càncers, sabem que aquests viratges dels limfomes es relacionen amb un encadenat de mutacions genètiques (reordenacions del gen Bcl-2, mutacions del gen de la p53).

Especulant, no podem descartar tampoc que la malaltia s'hagués iniciat uns anys enrere en forma de limfoma de baix grau o indolent, cosa que podria explicar que Tarrés hagués passat temporades de descans a Núria des de l'any 1947. Les transformacions posteriors de la malaltia el portarien al curs ràpidament evolutiu dels darrers mesos.

Avui, tot i que es tracta d'una malaltia greu, les probabilitats de guariment o remissió amb poliquimioteràpia i trasplantament autòleg de moll de l'os arriben fins al 65-70 %. Aquests resultats encara es poden millorar amb les noves eines terapèutiques com els anticossos monoclonals dirigits específicament contra dianes moleculars de les cèl·lules limfomatoses.

En qualsevol cas, l'actitud heroica del Dr. Tarrés durant tota la malaltia no ens ha deixat entreveure més detalls del seu limfoma.

La mort serena d'una figura gegantina

Durant la primavera de 1950, presenta una astènia important. "Amb tot –diuen les seves germanes–, s'esforçava per fer la cara alegre, per tal que no ens en quedés una mala impressió. Ens digué que s'estava posant penicil·lina, i que a la nit es llevava i s'ho preparava sol. Ens digué també que el Dr. Manresa s'interessava molt perquè anés a la Clínica de la Mercè." En Manresa ja tenia clar que moriria poc després. "Amb en Tarrés ens havíem promès mútuament de dir-nos, arribat el moment de la nostra darrera malaltia, la realitat del nostre estat, sense pal·liacions de cap mena". Però no es va veure amb cor de complir el pacte. Li va dir que tenia un limfoma d'evolució lenta.

Quan en Tarrés va saber tota la veritat, li va dir: "Estigues tranquil. Ho has fet molt bé. No pots arribar a imaginar-te com aquests dies d'insegura esperança m'han ajudat a acceptar la voluntat de Déu sobre el meu destí. Quan et trobis en casos semblants, fes el mateix que has fet amb mi."

Serenament, morí la tarda del darrer dia d'agost de 1950, envoltat de col·legues i amics i de les seves germanes. El Dr. Modrego va dir: "Del Dr. Tarrés us puc dir que l'imateu en tot."

El més de juliol del 2004, davant l'administrador apostòlic de Barcelona, Mons. Josep Àngel Saiz i Meneses, els doctors Miquel Amat, Xavier Sanz i un servidor, vam extreure unes relíquies òssies de les restes del Dr. Tarrés per entregar al Sant Pare Joan Pau II. Per a nosaltres, va ser un dels moments més impressionants de la nostra carrera professional.

I jo, mig en broma i mig seriosament, perquè aquesta vida és un somni bo i dolent alhora, els dic a vostès que el Dr. Tarrés encara passa visita a Sarrià. Les persones van a la seva tomba i parlen amb ell, li expliquen els seus mals físics, psíquics o morals, li porten flors, li encenen llànties, que són renovades constantment. I al final, paguen la visita! La caixeta d'honoraris sempre és plena a vessar. Un no res comparat amb la seva figura mèdica gegantina.

El Dr. Pere Tarrés a través dels seus pensaments

Sobre les organitzacions juvenils

"Ordinàriament a casa nostra totes les organitzacions neixen com els bolets al bosc; tothom actua, tothom vol fer, segons la idea llur, sense, però, que reflexionin un moment en l'abast d'aquella actuació. La gent s'hi llença ràpidament, a part que vulgui abassegar-ho tot; per arreu actuen a so de bombo i platerets, però ben aviat la falta de convicció, d'aquella espiritualitat profunda, la veritable impulsora de tots els moviments, la falta d'un ideal ben definit per part de dirigents i dirigits, fa que allò que havia començat a tot gas es desinfla ràpidament i acabi per confondre's en la pròpia polseguera."

"La nostra actuació de portes enfora ha d'anar precedida d'una ferma preparació de portes endins."

Sobre la vida dels grups

"L'activitat humana, sigui quina sigui, ha de descansar sobre dos fonaments bàsics: la constància i la perfecció o millorament progressiu d'aquells actes o disciplines que hom s'imposa."

Sobre les fraccions i els individualismes

"La nostra terra –tots ho sabem– ha estat sempre terra d'individualismes. Tots els catalans portem inherent al nostre ésser un extraordinari esperit de capelleta [...] la nostra gent mereix que li sigui aplicada, en aquest determinat aspecte, aquella sentència que "l'home és l'únic animal que ensopega dues vegades en el mateix lloc". Bé haurem vist prou que les fraccions i els individualismes han portat a la ruïna organitzacions magnífiques; bé ens haurem

adonat que en la política i en tota disciplina, quan hi ha entrat l'esperit de capelleta, ha vingut la disgregació i, amb ella, l'enfonsament d'ideals de tota mena.”

Sobre el lideratge

“En tots els ordres de la vida, sempre s’ha reconegut la superioritat tècnica o científica d’aquells individus que se n’han fet dignes dintre les col·lectivitats on han actuat. I, cosa interessant, aquesta solvència no sols queda limitada en allò que constitueix el seu treball, el seu art o professió, sinó que el tal individu està envoltat d’un ambient de respecte, d’admiració i d’autoritat que moltes vegades influeix d’una manera decisiva sobre l’esperit d’aquells que són al seu voltant, en matèries que no tenen res a veure ni amb el treball, l’art o la professió que exerceixen.”

Sobre l’entusiasme

“L’entusiasme és la qualitat essencialment indispensable en tota organització que aspiri a la conquesta de masses. Entre les organitzacions juvenils, és un factor ineludible.

Tothom, exerceixi la disciplina que vulgui, quan es deixa endur per l’entusiasme és quan el fruit del seu treball és més intens, més admirable, més digne.

L’entusiasme és vida, és amor, és audàcia, és talent, és, en una paraula, potència creadora. És tota l’ànima que es manifesta abusada d’ideal sota el domini de la raó.”

Sobre la pedagogia de l’exemple

“Si les paraules no van seguides de les obres són com el so de les campanyes que el vent s’emporta. Si la vida, si els actes dels homes, no estan d’acord amb les idees que professen i propugnen, és en va que treballin i que lluitin en defensa d’allò que afirmen que són els seus més nobles ideals. És hora de realitats i no de paraules buides de sentit. És hora de definir-se. No podem admetre les mitges tintes.”

Sobre el sacrifici

“El sacrifici constitueix una poderosa arma. Per molta gent, la idea de sacrifici va associada a quelcom greu, dolorós, cruent, que es veu impossibilitada de poder realitzar. [...] No veieu com l’home cerca en tot la comoditat, com defugim la més lleugera molèstia, com ens irriem enfront de la més petita contrarietat? Quantes vegades un somriure a una persona antipàtica o una humiliació soferta amb goig ens valen la conquesta d’una ànima que no s’hauria rendit a una peça de brillant oratòria coronada de merescuts aplaudiments!”

Sobre la gestió econòmica dels grups de joves

“[...] temps de creixença, temps d'organització, despeses extraordinàries; els mesos plouen, els rebuts cauen com pluja menuda i els membres dels grups i organitzacions estàvem poc acostumats a cotitzar. En aquest món, tot s'ha d'aprendre, i l'organització econòmica d'un grup, necessita ser estudiada detingudament, car representa una de les principals peces de l'engranatge que li dóna vitalitat.”

Sobre l'ambient de treball

“Entre els homes que treballen, hi ha dues categories: la d'aquells que actuen per voluntat pròpia; per l'impuls irresistible que senten en el seu cor; per un amor generós a una disciplina determinada; per la passió del treball, de l'estudi, de la ciència, de l'actuació en una paraula, i aquests homes en minoria exigua són els qui constitueixen els genis, i, per altra part, hi ha la categoria d'homes que l'única força que els impul·leix i que els estimula és precisament el treball i l'èxit d'aquells primers creadors d'una escola, d'una ciència, d'una organització, creadors, en fi, d'un ambient que fa despertar consciències adormides i descobreix valors desconeguts que en la grisor d'una vida ordinària no haurien sorgit mai.

I això és evident en tots els ordres de la vida. En un ambient científic, el treball de l'un estimula l'altre, els estudis i descobriments, siguin de l'ordre que es vulgui, van creant una aurèola, un nom, un ambient entorn de tal o qual institució que atreu cap a ell d'altres elements que, pel sol fet d'ingressar-hi, es posen en condicions immillorables per emular els dirigents en l'estudi d'aquella o altra matèria. I això s'esdevé en un centre fabril, industrial o comercial; enfront d'una determinada ideologia política o no; enfront de tot allò que transcendeixi la vida social.

Un ambient és d'una força incalculable.”

Sobre el sofriment

“Estimar és el gran do de l'home; ésser estimat és el seu més gran desig, i mai hom ho necessita tant com quan està afeixugat pel pes del dolor. Allò que no poden les medicines ni els més enèrgics tractaments, ho aconsegueix una paraula amable, un suau somriure, un gest afectuós.”

Bibliografia

El Dr. Pere Tarrés i Claret, metge exemplar. Per J. M. Simón i Castellví, president de Metges Cristians de Catalunya.

Fundació Pere Tarrés.

Pere Tarrés sacerdote, medico, apostolo. Una testimonianza fatta di devozione e di zelo appassionato per Dio e per gli uomini. Per Sergio Visconti.

Web oficial del Dr. Pere Tarrés. <www.doctortarres.free.fr>.